

KÄSKKIRI

09.05.2024 1

Vaideotsus Athenais OÜ (likvideerimisel) vades 26.01.2024 finantskorrektsiooni otsusele

1. Asjaolud ja menetluse käik

1.1. 11.11.2019 esitas Athenais OÜ (likvideerimisel) (edaspidi *vaide esitaja*) taotluse nr 2014-2020.5.01.19-1328 projektile „Moekollektsiooni Virtuoza tootearendus ja esitlemine“ (edaspidi Projekt) väliskaubandus- ja ettevõtlusministri 09.03.2015. a määruse nr 20 „Starditoetus“ (edaspidi *starditoetuse määrus*) alusel toetuse saamiseks.

1.2. 11.12.2019 tegi Riigi Tugiteenuste Keskus (edaspidi *rakendusüksus*) taotluse rahuldamise otsuse nr 11.6-27/0682 ning 13.05.2020 tegi rakendusüksus otsuse rahuldamisotsuse muutmise kohta nr 11.6-27/0417 ning 09.04.2021 otsuse rahuldamisotsuse muutmise kohta nr 11.2-27/0453.

1.3. 26.01.2024 tegi rakendusüksus finantskorrektsiooni otsuse nr 11.2-27/24/58 (edaspidi *otsus*).

1.4. 25.02.2024 esitas vaide esitaja vaide (edaspidi *vaie*) rakendusüksuse otsuste peale ning 09.03.2024 e-kirjas kõrvaldas vades esinenud puudused.

1.5. 11.03.2024 saatis rakendusüksus Majandus- ja Kommunikatsiooniministariumile (edaspidi MKM) vaide koos vaide juurde kuuluvate lisadokumentidega.

1.6. MKM vaatas vaide läbi perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse (edaspidi *STS2014_2020*) § 51 lõike 3 alusel ning lähtudes haldusmenetluse seadustiku (edaspidi *HMS*) §-s 83 sätestatust.

1.7. 10.04.2024 saatis MKM vaide esitajale ja rakendusüksusele teavituse vaideotsuse edastamise tähtaja pikendamise teavituse, mille kohaselt vaideotsus edastatakse esimesel võimalusel, kuid mitte hiljem kui 10.05.2024.

2. Vaide esitaja ja MKM-i seisukohad

2.1. Vaide esitaja selgitab, et Euroopa Kohtu lahendis "Commission v CAS Succhi di Frutta" (C496/99 P) rõhutatakse võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse olulisust lepingute sõlmimisel. Lisaks kinnitatakse otsuses "Elme Messer Metalurgs" (C743/18), et finantskorrektsioonid peavad olema proportsionaalsed ja arvestama, kas rikkumine oli tahtlik või hooletu. Vaide esitaja selgitab, et kuigi projekti tulemused ei vastanud täielikult esialgsetele eesmärkidele, ei tulenenud see tahtlikust rikkumisest või hooletusest.

Samuti rõhutab vaide esitaja, et COVID-19 pandeemia tõttu tekkinud erakorralised asjaolud ja väljakutsed mõjutasid oluliselt projekti tulemusi. COVID-19 pandeemial oli erakordne mõju majandustegevusele ja projektide elluviimisele. Euroopa Kohtu lähenemine erakorralistele

asjaoludele, nagu näidatud "Forposta ja ABC Direct Contact" (C465/11) otsuses, tõendab, et selliseid mõjusid tuleb kaaluda. Vaide esitaja selgitab, et COVID-19 pandeemia oli mõju ettevõtte majandustegevusele. Vaide esitaja on lõpparuandluses põhjendanud, et „püstitatud eesmärgid pole saavutatud tulenevalt 2 aastast COVID-19 perioodist ja *lockdown* ajast.“ Vaide esitaja selgitab, et kuigi tõstatati küsimus ettevõtte maksustatava käibe puudumise kohta ligi kahe aasta jooksul alates 2022. aasta II kvartalist, kui COVID-19 viirusest tingitud piiranguid praktiliselt enam ei olnud, on oluline märkida, et pandeemia ja sellega seotud piirangud 2020. ja 2021. aastal põhjustasid turu nõudluse järsu kadumise. See omakorda viis sissetuleku kaotamiseni, mis takistas uute kollektiivide loomist ning mõjutas oluliselt ettevõtte võimet saavutada projektis sätestatud tulemusi ja eesmärgid. Seejuures on oluline rõhutada, et ettevõtte võime taastada pandeemia põhjustatud majanduslikust löögist oli piiratud, kuna olulised vahendid, mis oleksid võimaldanud uute toodete arendamist ja turule toomist, olid pandeemia tõttu ammendunud. Arvestades neid asjaolusid, palub vaide esitaja võtta arvesse COVID-19 pandeemia pikaajalist mõju ettevõtte majandustegevusele ning kaaluda nõudest loobumist, arvestades, et starditoetus on mõeldud just alustavate ettevõtete toetamiseks sellistes erakorralistes olukordades.

Vaide esitaja rõhutab, et starditoetus on mõeldud alustavatele ettevõtetele, kuna alustavate ettevõtete ebaõnnestumise risk on pigem kõrge. Euroopa statistika kohaselt ebaõnnestub 65% alustavatest ettevõtetest esimese kümne tegutsemisaasta jooksul. See asjaolu rõhutab vajadust mõistva lähenemise järele, arvestades alustavate ettevõtete haavatavust.

Vaide esitaja teavitab, et Athenais OÜ on likvideerimisel, kuna ettevõtte omakapital on vähenenud alla äriseadustiku (edaspidi *ÄS*) § 176 lõikes 1 sätestatud miinimummäära ning jätkusuutlikkuse puudumine tingib ettevõtte likvideerimise vajaduse. Vaide esitaja soovib juhtida tähelepanu asjaolule, et finantskorrektsiooni sundtäitmisele andmine STS2014_2020 § 48 lg 8 sätestatud korras on vaide esitaja hinnangul ilma asjata ressursse koormav. Ettevõtte puuduvad varad ja vahendid nõude täitmiseks. See tähendab, et sundtäitmise protsess ei too tõenäoliselt soovitud tulemusi, vaid lisab ainult täiendavaid halduskoormusi nii rakendusüksusele kui ka ettevõttele.

Arvestades kõiki neid asjaolusid ja raskusi, millega ettevõtte on silmitsi seisnud, palub vaide esitaja teha ettekirjutus asja uuesti otsustamiseks.

2.2 MKM nõustub otsuses toodud rakendusüksuse põhjendustega ega pea neid vajalikuks täies ulatuses otsuses korrata.

MKM selgitab, et vaide esitaja poolt viidatud Euroopa Kohtu otsuses nr C-486/99P "Commission v CAS Succhi di Frutta" toodud võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse olulisus lepingute sõlmimisel käib hankemenetluse ja selle läbiviimise kohta. Seega ei ole viide nimetatud kohtulahendile käesolevas menetluses relevantne. Tõepoolest vaide esitaja poolt viidatud Euroopa Kohtu otsuses nr C465/11 „Forposta ja ABC Direct Contact“ on sedastatud, et finantskorrektsioonid peavad olema proportsionaalsed ja arvestama, kas rikkumine oli tahtlik või hooletu, kuid oluline on mõista, et projekti tulemus- ja väljundinäitajad on jäänud saavutamata ning projekt ellu viimata.

Vaide esitaja on toetuse taotlemisel tutvunud ja nõustunud starditoetuse kasutamise ja tagasinõudmise tingimustega. Vaide esitaja pidi olema teadlik, et ta on kohustatud saavutama sätestatud tulemused – tagama projekti elluviimine ettenähtud tingimustel ja saavutama kavandatud tulemus. 11.12.2019 rakendusüksuse otsuse taotluse rahuldamise kohta (edaspidi *taotluse rahuldamise otsus*) punktis 4.5 on märgitud, et juhul, kui vaide esitaja ei täida projekti tulemus- ja väljundinäitajaid, on rakendusüksusel õigus toetus tagasi nõuda STS2014_2020 §-s 45 ja starditoetuse määruse § 30 lõikes 4 sätestatud alustel. Starditoetuse määruse § 26 punkti 2 kohaselt on vaide esitaja kohustatud saavutama projekti tulemusnäitajad taotluse rahuldamise otsuses sätestatud tähtpäevaks. Projekti tulemusnäitajad on sätestatud starditoetuse määruse §-s 29, mille kohaselt tuleb need saavutada, olenevalt näitajast, projekti abikõlblikkuse perioodi

lõppemisele järgneval esimesel ja teisel aastal ning müügitulu teisel majandusaastal.

Terviseameti veebilehe¹ andmetel sai COVID-19 viiruse levik alguse Wuhani linnast Hiinas 2019. aasta detsembris ja põhjustas mõne kuuga ülemaailmse pandeemia.

Kuigi võlaõigusseaduse § 103 sätestab rikkumise vabandavuse, siis õiguskirjanduses on selgitatud, et mitte igasugust kohustuse täitmist takistavat objektiivset asjaolu, mis võlasuhte tekkimisel ei olnud ettenähtav, ei saa lugeda veel vääramatuks jõuks. Avaliku võimu seatud piirangud on reeglina ettenähtavad, nendega peab saama lepingu sõlmimisel arvestada ja seega ei ole ka selliste takistuste puhul tegemist vääramatu jõuga. Ootamatult kehtestatud piirang avalikult võimult (nt karantiin või majandussanktsioon) võib siiski olla vaadeldav vääramatu jõuna ja seega välistada võlgniku vastutuse kohustuse rikkumise eest. Vabandavus vabastab vastutusest kohustuse täitmise eest üksnes aja eest, millal vääramatu jõud või selle tagajärjed kohustuse täitmist realselt takistasid. Sel juhul on kohustuse täitmise viivitamine vabandav vääramatu jõu vahetu mõjuperioodi jooksul ning mõistliku aja jooksul pärast vahetu mõju lõppu, mis kulub vääramatu jõu tagajärgede ületamiseks.²

Vaide esitaja selgitas 12.05.2020 teates, et märtsikuus toimuma pidanud Tallinn Fashion Week toimus 6. mail veebi vahendusel ning avaldas lootust mõningasele müügile. Seega taotluse pikendamise ajaks vaide esitaja teadis või pidanuks teadma, et tegemist on ülemaailmse pandeemiaga ning vaide esitaja oleks pidanud pandeemiaga kaasnevate riskidega arvestama. Seda enam, et vaide esitaja kirjutas samas teates, et ettevõtte käive langes 100%. Starditoetuse määruse § 9 lõike 5 kohaselt toetuse saaja võib taotleda projekti lõpetamist enne taotluse rahuldamise otsuses märgitud kuupäeva, kui ilmnevad toetuse saajast sõltumatud asjaolud, mis ei võimalda projekti jätkamist või muudavad jätkamise põhjendamatuks.

Antud juhul ei saa vabandavaks pidada ootamatult kehtestatud piirangu seadmist Eestis, sest Tallinn Fashion Week ei jäänud piirangute tõttu täiesti ära, vaid toimus veebi teel. Samuti, kuna tegemist on moebrändiga, sai vaide esitaja jätkata rõivaste esitlemise ja müügiga internetis. Seega MKM leiab eeltoodust, et antud vaidluse puhul ei ole tegemist vääramatu jõu tõttu kohustuse täitmata jätmisega.

Lisaks vaide esitaja märkis taotluses, et projekti eesmärk on leida juurde uusi kliente. Müügiperiood jääb 2019/20 pühade perioodi (jõulud, aastavahetus, Eesti Vabariigi aastapäev). Kevadel 2020 on vaide esitajal plaanis tuua turule kevad/suvine moekollektsioon, osaleda kollektsiooniga Tallinn Fashion Week'il ja võimalusel Riia moenädalal või Taani moenädalal. Samuti on eesmärk sama kollektsiooniga osaleda sügisel 2020 Milano moenädala raames toimival Emerging Talents of Milan moeetendusel ja *showroom*'is. Moeüritustel käimise eesmärk on uurida võimalusi ekspordiks.

MKM leiab, et põhirõhu seadmine moeüritustele on liigne äririsk, mis ainuüksi ei seostu ainult pandeemiaga, vaid hoopis ürituste võimaliku ärajäämisega. Igasugune korraldatav üritus võib ära jääda ükskõik mis põhjusel, sel korral oli see seotud pandeemiaga. MKM leiab, et vaide esitaja plaan oli suuresti üles ehitatud erinevate moeürituste toimumisele ja sealt saadavale võimalikule edule/kasule, mistõttu võttis vaide esitaja suure äririski.

Eeltoodust tulenevalt on vaide esitaja rikkunud STS2014_2020 § 24 punktist 1, starditoetuse määruse § 26 punktist 2 ja § 29 lõikest 1 tulenevaid kohustusi ning nimetatud kohustuste rikkumine ei ole vabandav. MKM rõhutab, et projekti tulemus- ja väljundinäitajad on saavutamata.

¹ [Koroonaviiruse haigus COVID-19 | Terviseamet](#)

² VÕS Komm vlj. II osa. Paul Varul, Irene Kull, Villu Kõve, Martin Käerdi, Karin Sein

STS2014_2020 § 22 lõike 3 punktist 3 tulenevalt tunnistatakse taotluse rahuldamise otsus täielikult või osaliselt kehtetuks, kui kõrvaltingimusega taotluse rahuldamise otsuse korral kõrvaltingimus ei saabu või kõrvaltingimust ei suudeta täita. Taotluse rahuldamise otsuse punkti 4.5 kohaselt, kui vaide esitaja ei täida projekti tulemus- ja väljundinäitajaid, on rakendusüksusel õigus toetus tagasi nõuda tulenevalt STS2014_2020 §-st 45 ja starditoetuse määruse § 30 lõikest 4. Starditoetuse määruse § 30 lõike 4 kohaselt on rakendusüksusel õigus starditoetuse määruse §-s 29 sätestatud ja taotluse rahuldamise otsuses sätestatud tulemusnäitajate mittesaavutamisel toetus osaliselt või täielikult tagasi nõuda.

STS2014_2020 eelnõu seletuskirja 12. jaos on sedastatud, et toetust taotledes nõustub taotleja toetuse eraldamise tingimustega, k.a toetuse finantskorrektsioonide aluste, ulatuse ja korraga ning sh toetuse tagasi maksmise kohustusega, kui toetust on saadud mitteabikõlbliku kulu katteks või muul finantskorrektsiooni aluse esinemisel.³ Lisaks on kohtupraktikas leitud, et finantskorrektsioon ei ole karistus, vaid abikõlblike kulude ümberhindamine. Õigus toetusele tekib siis, kui toetuse saamise kriteeriume täidetakse. Kui leiab kinnitust, et toetuse saamise kriteeriume ei ole täidetud, jäetakse toetus välja maksmata või nõutakse see tagasi. Sellist tegevust ei saa käsitada toetuse saaja karistamisena.⁴

Vaide esitajal on jäänud projekti tulemus- ja väljundinäitajad saavutamata ning vaide esitaja ei ole suutnud maksta olulises osas töötasu starditoetuse määruse § 29 lõike 1 punktis 1 nõutud tingimustel ja perioodil. Samuti ei ole vaide esitaja äriregistri avalikele andmetest nähtuvalt 2023. aasta jooksul saavutatud müügitulu. Vaide esitaja on saavutanud olulisemalt väiksemas mahu tööhõivenäitaja. Rakendusüksuse hinnangul on vaide esitaja suutnud saavutada umbes 12% nõutavast näitajast. Samuti on 2023. aastal on müügitulu täiesti puudunud. Müügitulu on äriregistrisse esitatud majandusaasta aruande kohaselt puudunud ka 2022. aastal, mis näitab, et olukord on püsiv. Kuivõrd eeltoodu tähendab väga olulise finantsmõjuga rikkumist, siis on põhjendatud toetus täielikult tagasi nõuda. Vaide esitaja ei suuda tagada projekti elluviimist ettenähtud tingimustel ja kavandatud tulemuse saavutamist, täitmata on jäänud nii tööhõive kui ka müügitulu nõue. Seega tegemist on vaide esitaja poolse kohustuste rikkumisega taotluse rahuldamise otsuse punktidest 4.1 ja 4.5 ning starditoetuse määruse § 26 punktidest 1 ja 2 sätestatud tingimustest tulenevalt.

MKM nõustub vaide esitajaga, et starditoetus on mõeldud alustavatele ettevõtetele, kuid selgitab, et ettevõtte ebaõnnestumine on majanduskeskkonnas normaalne ettevõtja risk, mille ettevõtja ise võtab. Lisaks on toetuse andmisega lahutamatu seotud toetuse kasutamise tingimused ja tagasinõudmise võimalused, millega on vaide esitaja toetust taotledes nõustunud. Toetuse kasutamise tingimused ja tagasinõudmise võimalused tagavad, et toetust kasutatakse toetuse andja Euroopa Liidu soovi kohaselt. Kuivõrd vaide esitaja ei ole saavutanud projekti tulemus- ja väljundinäitajate täieulatuslikku täitumist ning projekt on jäänud ellu viimata, siis ei ole vaide esitaja toetust kasutanud sihtotstarbeliselt, mistõttu on saanud kahjustada Euroopa Liidu finantshuvid.

ÄS § 135 lõike 3 kohaselt vastutab osaühing oma kohustuste täitmise eest kogu oma varaga. Veebilehe „Ametlikud Teadeanded“ andmetel on vaide esitaja likvideerimisel⁵. ÄS § 213 esimese lause kohaselt võlausaldajad peavad teatama likvideerijatele nelja kuu jooksul teate avaldamisest kõigist oma nõuetest osaühingu vastu. Teates märgitakse nõude sisu, alus ja suurus ning sellele lisatakse nõuet tõendavad dokumendid. Rakendusüksus on vaide esitajat oma nõudest teavitanud 26.01.2024 finantskorrektsiooni otsusega. ÄS § 214 lõike 3 kohaselt, kui kohustust ei ole likvideerimise ajal võimalik täita või kui nõue on vaieldav, ei või osaühingu vara osanike vahel

³ Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse eelnõu (04.06.2014 622 SE) seletuskiri

⁴ TLRHo 29.11.2021 otsus nr 3-21-339, p 18

⁵ [Ametlikud Teadeanded](#)

jagada, kui vaidluslust rahasummat ei ole hoiustatud või võlausaldajale ei ole antud piisavat tagatist. Lisaks STS2014_2020 § 48 lõike 8 kohaselt tagasimaksmisele kuuluva toetuse kohta tehtud finantskorrektsiooni otsus on täitedokument täitemenetluse seadustiku § 2 lõike 1 punkti 21 tähenduses. Kui tagasimaksmisele kuuluvat toetust ei maksta tagasi tähtaja jooksul ega ole võimalik rakendada käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud, annab finantskorrektsiooni otsuse teinud asutus otsuse sundtäitmisele täitemenetluse seadustikus sätestatud korras.

Kuivõrd vaide esitaja ei saavutanud nõutud projekti tulemus- ja väljundinäitajaid, sh projekti abikõlblikkuse perioodi pikendamisega, on otsus õiguspärane.

Eeltoodust tulenevalt:

Jätta HMS § 85 punkti 4 alusel Athenais OÜ (likvideerimisel) vaie 26.01.2024 Riigi Tugiteenuste Keskuse finantskorrektsiooni otsusele nr 11.2-27/24/58 rahuldamata.

HMS § 87 lõikest 1 tulenevalt on isikul, kelle vaie jäi rahuldamata või kelle õigusi vaidemenetluses rikuti, õigus pöörduda halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud tingimustel ja korras kaebusega halduskohtusse. HMS § 87 lõike 2 kohaselt võib vaideotsuse tühistamist nõuda koos nõudega, mis jäeti vaideotsusega osaliselt või täielikult rahuldamata või sõltumata eelnimetatud nõudest iseseisvalt, kui vaideotsusega on isiku õigusi rikutud muul viisil kui vaide osaline või täielik rahuldamata jätmine.

(allkirjastatud digitaalselt)

Tiit Riisalo

majandus- ja infotehnoloogiaminister